

Eigen richting en het opgeheven vingertje!

Door Brigade-generaal b.d. Ruud Vermeulen

Militairen gingen in opdracht van de overheid naar Indië om een einde te maken aan het excessieve geweld van Indonesische “vrijheids”strijders tegen Nederlanders, Indonesiërs, Indische-Nederlanders, Europeanen, Molukkers en andere etnisch niet-Indonesische groeperingen, de Bersiap. In de daaropvolgende jaren hebben wij een dekolonisatie oorlog daar gevoerd. De uitgezonden militairen hadden verregaande bevoegdheden om de vrede in voormalig Nederlands-Indië te herstellen, ook met harde hand. Als militair ben je bereid om hiervoor ook verantwoording af te leggen. Dat mag en moet de maatschappij ook vragen. Maar dan moet het onderzoek wel aan hoge maatstaven voldoen, het moet boven elke twijfel verheven zijn.

Wij, de veteranenverenigingen van de landmacht, zijn van mening dat het dekolonisatieonderzoek (volledige naam ‘Onafhankelijkheid, Dekolonisatie, Geweld en Oorlog in Indonesië, 1945 – 1950’, afgekort ODGIO), hier niet aan voldoet. Op grond van dit onderzoek, kunnen wij helaas geen verantwoording afleggen. Een volgens ons gemiste kans. Ook een gemiste kans om te leren van ons verleden en beter “bewapend” de toekomst tegemoet te kunnen treden.

Waarom is het onderzoek onvoldoende.!

De drie onderzoeksinstituten hebben een eigen opdracht geformuleerd

Op 17 februari 2022 zijn door de drie onderzoeksinstituten, NIOD, KITLV en NIMH, de resultaten gepresenteerd van het dekolonisatieonderzoek 1945-1950.

De drie instituten hebben de door de regering geformuleerde opdracht om een evenwichtig onderzoek te houden – bezien vanuit Nederlandse zijde, maar ook van de Indonesische kant – niet uitgevoerd. Zij hebben, zo blijkt, een eigen opdracht geformuleerd: de belichting van excessief geweld door de Nederlandse militairen.

Wetenschappelijke basis onder het onderzoek.

Door de onafhankelijke onderzoeksgroep AURORE worden al jaren vraagtekens gezet bij de wetenschappelijke onderbouwing van het onderzoek. Het verwijt is dat er sprake is van een doelredenering.

Adviezen van de Maatschappelijke Klankbordgroep hebben de onderzoekers naast zich neergelegd.

Adviezen vanuit de adviesgroep zoals o.a. de studie voldoet niet aan de wetenschappelijke standaarden en de gegeven opdracht is niet goed uitgevoerd omdat de verklaring van het gebruik van mogelijk extreem geweld ontbreekt.

Geen discussie onderzoek leiding mogelijk

Al jaren hangen er donkere wolken boven ons verleden en dat betreft specifiek onze kolonisatieperiode en het gebruik van excessief geweld tijdens deze periode. Wij willen deze discussie als militairen en ex-militairen niet ontlopen, integendeel. Daarom bevreemdt het ons dat pogingen om met de onderzoek leiding in discussie te treden, op niets zijn uitgelopen.

Excessief geweld

Wat is excessief geweld? De bombardementen op Dresden hadden als expliciet doel de wil van de bevolking te breken door massale bombardementen. De atoombommen op twee Japanse steden hadden dezelfde doelstelling. En de vraag die dan gesteld moet worden is of dit excessief was of niet. Rusland leed onvoorstelbaar grote verliezen aan mensenlevens. Datzelfde argument speelde aan de andere kant van de wereld. De Amerikaanse mariniers leden grote verliezen en de verwachting was dat nog eens een miljoen militairen zouden sneuvelen als men het moederland Japan zou aanvallen.

De strijd tijdens de dekolonisatieperiode heeft in hetzelfde tijdsgewricht plaatsgevonden. Maar deze strijd had primair ten doel het herstel van orde en rust en van de economie zodat het normale leven weer mogelijk zou zijn. Door de discussie over de legitimiteit van de oorlog zien wij dat de discussie over excessief geweld niet zuiver gevoerd wordt. De regering geeft een krijgsmacht opdrachten en deze opdrachten voert de krijgsmacht loyaal uit. De *Bersiap* en het machtsvacuüm als gevolg van de weigering van Lord Mountbatten om tot het voorjaar van 1946 Nederlandse troepen toe te laten, prikkelden de Nederlandse legitieme intentie om snel orde, rust en het economisch leven te herstellen. In de strijd tegen irreguliere strijdgroepen die rovend, plunderend en de bevolking terroriserend door Indonesië trokken, ontstond een onvoorzien geweldsdynamiek, die niet altijd proportioneel was. Vele duizenden nét bevrijdde Nederlanders, Indische-Nederlanders en Europeanen en Indonesische sympathisanten verloren in deze hectische periode hun leven door excessief geweld. Gegeven de oorlogservaringen van de militairen – bijvoorbeeld de bombardementen op Eindhoven, Nijmegen en de vernietiging van Arnhem – was dat niet verwonderlijk. Bovendien leidt een anti-guerrillaoorlog – waarbij de handen van de Nederlandse troepen ook nog gebonden werden door het niet offensief mogen acteren buiten de periodes van de politionele acties – tot veel frustratie en het naar hun gevoelens nodeloos lijden van verliezen. Daarbij waren het snel gerekruteerde, samengestelde en marginaal opgeleide eenheden waarvan de rekruten zelf nét uit een oorlogssituatie in Europa kwamen.

De basisvraag is dan: wat is excessief geweld? Hier wordt geen antwoord op gegeven. Uit de gestelde vragen na het onderzoek bleek al de verwarring. Zijn het oorlogsmisdaden, antwoord nee, het is veel breder.

Onvoldoende basis om verantwoording af te leggen

Vanwege het niet uitvoeren van de gegeven opdracht, het negeren van adviezen van zowel de Maatschappelijke Klankbordgroep als de Wetenschappelijke Adviescommissie, het niet goed definiëren van excessief geweld, het niet in de tijd en de omstandigheden plaatsen van dit geweld bevestigen in dit rapport de al jaren gestelde vraagtekens bij dit onderzoek en het vermoeden van een doelredenering, het bekende opgeheven vingertje. Dit onderzoek biedt daarom geen basis om verantwoording af te kunnen leggen.

Rol NIMH

Het ernstige vermoeden van eigenrichting van de drie instituten kan moeilijk worden ontkend. Het doet ons als militairen en ex-militairen met name ook pijn dat ons “eigen NIMH” niet heeft kunnen garanderen dat het onderzoek boven elke twijfel verheven is, integendeel zelfs.

Terugkijken, leren en vooruitkijken

Als Nederlanders moeten wij terugkijken op ons verleden, daarvan leren en vervolgens de blik op de toekomst richten om te zien of wij de geleerde lessen in de praktijk kunnen brengen. Niet het moraliserende vingertje, excuses maken en de ervaringen gauw achter ons laten. Maar de lessen verinnerlijken. Hier kunnen wij echt wat van onze Duitse burens leren.

De manier waarop de drie onderzoeksinstituten hun opdracht hebben ingevuld leidt alleen tot polarisering. Het past in deze tijd van "woke" en "cancellen" en is wat ons betreft verachtelijk. Dit onderzoek heeft ondanks 4,2 miljoen gemeenschapsgeld en 12 boeken onvoldoende statuur om als basis voor zelfonderzoek te dienen. Voor militairen en ex-militairen heeft dit zelfonderzoek geen enkel draagvlak.

Welke boodschap zouden wij met u willen delen? Wij verzoeken de regering om dit onderzoek af te wijzen en een echt breed gedragen onderzoek naar onze dekolonisatieperiode uit te laten voeren cfm de gegeven opdracht. Betrek hierbij nu wel actief de maatschappelijke klankbordgroep en de adviesgroep dat voorkomt doelredeneringen van een paar toonaangevende historici. Bovendien wij beschouwen ons geen gekwalificeerde historici. Het komt vreemd over als historici zich gekwalificeerde militairen achten. Dit is bewezen onjuist.